

1. මූල්‍ය ප්‍රකාශන

1.1 තත්ත්වගණනය කළ මතය

උක් පර්යේෂණ ආයතනයේ 2018 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය කාර්යසාධන ප්‍රකාශනය ,හිමිකම් වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට අදාළ සටහන්, සාරාංශගත වැදගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති වලින් සමන්විත 2018 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(1) ව්‍යවස්ථාව සමඟ සංයෝජිතව කියවිය යුතු 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ සහ 1971 අංක 38 දරන මුදල් පනතේ විධිවිධාන ප්‍රකාරව මාගේ විධානය යටතේ විගණනය කරන ලදී. පාර්ලිමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත්කළ යුතු යැයි මා අදහස් කරන මාගේ අදහස් දැක්වීම් හා නිරීක්ෂණයන් මෙම වාර්තාවේ දැක්වේ.

මෙම වාර්තාවේ 1.5 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණුවලින් වන බලපෑම හැර,ආයතනයේ2018 දෙසැම්බර්31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්වය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා එහි මූල්‍ය කාර්යසාධනය හා මුදල් ප්‍රවාහ සත්‍ය හා සාධාරණ ලෙස දැක්වෙන අයුරින් ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතිවලට අනුකූලව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කර ඇති බව මා දරන්නාවූ මතය වේ.

1.2 තත්ත්වගණනය කළ මතය සඳහා පදනම

මෙම වාර්තාවේ 1.5 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණු මත පදනම්ව මාගේ මතය තත්ත්වගණනය කරනු ලැබේ.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතිවලට (ශ්‍රී.ලං.වි.ප්‍ර.) අනුකූලව මා විගණනය සිදු කරන ලදී. මෙම විගණන ප්‍රමිති යටතේ වූ මාගේ වගකීම, මෙම වාර්තාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයසම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම යන කොටසේ තවදුරටත් විස්තර කර ඇත. මාගේ තත්ත්වගණනය කළ මතය සඳහා පදනමක් සැපයීම උදෙසා මා විසින් ලබාගෙන ඇති විගණන සාක්ෂි ප්‍රමාණවත් සහ උචිත බව මාගේ විශ්වාසයයි.

1.3 මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් කළමනාකරණයේ සහ ඊට සම්බන්ධ පාර්ශවයන්ගේ වගකීම්

මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශයේ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතිවලට අනුකූලව පිළියෙල කිරීම හා සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සහ වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවනු පිණිස අවශ්‍යවන අභ්‍යන්තර පාලනයන් තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීම වේ.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී, ආයතනය අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාමේ හැකියාව තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීමක් වන අතර, කළමනාකාරිත්වය ආයතනය ඇවර කිරීමට අදහස් කරන්නේ නම් හෝ වෙනත් විකල්පයක් නොමැති විටදී මෙහෙයුම් නැවැත්වීමට කටයුතු කරන්නේ නම් හැර අඛණ්ඩ පැවැත්මේ පදනම මත ගිණුම් තැබීම හා ආයතනය අඛණ්ඩ පැවැත්මට අදාළ කරුණු අනාවරණය කිරීමද කළමනාකරණයේවගකීමකි.

ආයතනයේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලිය සම්බන්ධ වගකීම, පාලනය හා සම්බන්ධ පාර්ශව විසින් දරනු ලබයි.

2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 16(1) උප වගන්තිය ප්‍රකාරව, ආයතනයේ වාර්ෂික සහ කාලීන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවන පරිදි ස්වකීය ආදායම්, වියදම්, වත්කම් හා බැරකම් පිළිබඳ නිසි පරිදි පොත්පත් හා වාර්තා පවත්වාගෙන යාම අවශ්‍ය කෙරේ.

1.4 මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම

සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන, වංචා සහ වැරදි නිසා ඇතිවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොර බවට සාධාරණ තහවුරුවක් ලබාදීම සහ මාගේ මතය ඇතුළත් විගණකගේ වාර්තාව නිකුත් කිරීම මාගේ අරමුණ වේ. සාධාරණ සහතික වීම උසස් මට්ටමේ සහතිකවීමක් වන නමුත්, ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනය සිදු කිරීමේදී එය සෑම විටම ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් අනාවරණය කරගන්නා බවට වන තහවුරු කිරීමක් නොවනු ඇත. වංචා සහ වැරදි තනි හෝ සාමූහික ලෙස බලපෑම නිසා ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවිය හැකි අතර, මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පදනම් කරගනිමින් පරිශීලකයන් විසින් ගනු ලබන ආර්ථික තීරණ කෙරෙහි බලපෑමක් විය හැකි බව අපේක්ෂා කෙරේ.

මා විසින් වෘත්තීය විනිශ්චය සහ වෘත්තීය සැකමුසුබවින් යුතුව ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනය කරන ලදී. තවද,

- වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගේ අවදානම් හඳුනාගැනීමේදී හා තක්සේරු කිරීමේදී අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පටිපාටි සැලසුම් කිරීමෙන් වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවන්නාවූ අවදානම් මඟහරවා ගැනීමට, ප්‍රමාණවත් සහ සුදුසු විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීම මාගේ මතයට පදනම් වේ. වරදක් නිසා සිදුවන බලපෑමට වඩා වංචාවක් හේතුවෙන් සිදුකරන ලද ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයක් හඳුනා නොගැනීම මගින් සිදුවන්නාවූ බලපෑම ප්‍රබල වන අතර, දුස්ස්ථානිකය, ව්‍යාජ ලේඛන සැකසීම, වේතනාන්විත මඟහැරීම හෝ අභ්‍යන්තර පාලනයන් මඟහැරීම වංචාවක් ඇතිවීමට හේතුවේ.
- අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පටිපාටි සැලසුම් කිරීම පිණිස සමාගමේ අභ්‍යන්තර පාලනය සම්බන්ධයෙන් අවබෝධයක් ලබා ගන්නා ලද නමුත්, අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදායීත්වය පිළිබඳ මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමට අදහස් නොකරයි.
- කළමනාකරණය විසින් අනුගමනය කරන ලද ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල උචිතභාවය සහ යොදා ගන්නා ලද ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල හා සම්බන්ධිත හෙළිදරව් කිරීම්වල සාධාරණත්වය ඇගයීම.
- සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් හේතුවෙන් සමාගමේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ ප්‍රමාණාත්මක අවිනිශ්චිතතාවයක් තිබේද යන්න සම්බන්ධයෙන් ලබාගත් විගණන සාක්ෂි මත පදනම්ව ගිණුම්කරණය සඳහා ආයතනයේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ පදනම යොදා ගැනීමේ අදාළත්වය තීරණය කරන ලදී. ප්‍රමාණවත් අවිනිශ්චිතතාවයක් ඇති බවට මා නිගමනය කරන්නේ නම් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඒ සම්බන්ධයෙන් වූ හෙළිදරව්කිරීම්වලට මාගේ විගණන වාර්තාවේ අවධානය යොමු කළ යුතු අතර, එමහෙළිදරව් කිරීම ප්‍රමාණවත් නොවන්නේ නම් මාගේ මතය විකරණය කළ යුතු වේ. මාගේ නිගමනයන් විගණකගේ වාර්තාවේ දිනය දක්වා ලබා ගන්නා ලද විගණන සාක්ෂි මත පදනම් වේ. කෙසේ වුවද, අනාගත සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් මත අඛණ්ඩ පැවැත්ම අවසන් විය හැකිය.

- හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ව්‍යුහය සහ අන්තර්ගතය සඳහා පාදක වූ ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් උචිත හා සාධාරණ අයුරින් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇතුළත් බව ඇගයීම.

හැකි තාක් දුරට හා අවශ්‍ය ඕනෑම විටෙක පහත සඳහන් දෑ පරීක්ෂා කිරීම සඳහා විගණන විෂය පථයද පුළුල් කර ඇත.

- තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීම සම්බන්ධයෙන් බලන කළ ආයතනයේ කාර්යයන් අඛණ්ඩව ඇගයීමට හැකිවන පරිදි එහි සංවිධානය, පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි විධිමත්ව හා ප්‍රමාණාත්මකව සැලසුම් කර තිබේද යන බව සහ එකී පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි ඵලදායී ලෙස පවත්වාගෙන යනු ලැබේ ද යන බව;
- යම් අදාළ ලිඛිත නීතියකට හෝ ආයතනයේ පාලක මණ්ඩලය විසින් නිකුත් කරන ලද වෙනත් පොදු හෝ විශේෂ විධානයකට අනුකූලව ආයතනය ක්‍රියාකර ඇති බව,
- සිය බලතල, කර්තව්‍ය සහ කාර්යයන්ට අනුකූලව කටයුතු කර ඇති බව,
- සම්පත් සකසුරුවම් ලෙස, කාර්යක්ෂම ලෙස සහ ඵලදායී ලෙස කාලසීමාවන් තුළ සහ අදාළ නීතිරීතිවලට අනුකූලව ප්‍රසම්පාදනය කර භාවිතා කර ඇති බව,

1.5 මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳ අදහස් දැක්වීම

1.5.1 ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතිවලට අනුකූල නොවීම

පහත සඳහන් අනුකූල නොවීම් නිරීක්ෂණය විය

අනුකූල නොවීම	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) ප්‍රමිති අංක 07 හි 47 ඡේදය ප්‍රකාරව සෑම වර්ෂ තුනකට හෝ පහකට වරක් දේපල පිරිසිදු උපකරණ ප්‍රත්‍යාගණනය කළ යුතු වුවත් 1997 ජූලි 04 දින අත්පත් කර ගත් පිරිවැය රු. 65,000 ක් වටිනා අක්කර 03 පර්චස් 35 ක හන්තාන උඩුවෙල ඉඩම අත්පත් කරගත් දින සිට සමාලෝචිත වර්ෂය දක්වා ප්‍රත්‍යාගණනය කර ගිණුම් වලට ගෙන නොතිබුණි.	ප්‍රමිත අංක 07 හි සඳහන් ආකාරයට 2015 වර්ෂයේදී සියලුම වත්කම් ප්‍රත්‍යාගණනය කරන ලද අතර 2020 වර්ෂයේදී නැවත වත්කම් ප්‍රත්‍යාගණනය කර ගිණුම් වලට ලබා ගැනීමට කටයුතු කරන බව දන්වා සිටිමි. එසේම හන්තාන උඩුවෙල ඉඩමෙහි ප්‍රත්‍යාගණන වටිනාකම ගිණුම් ප්‍රකාශන වලට ලබා ගැනීමට කටයුතු කරන බවද දන්වා සිටිමි.	ප්‍රමිතිය ප්‍රකාරව ආයතනය සතුව ඇති ඉඩම් ප්‍රත්‍යාගණනය කොට මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල දැක්විය යුතුය.

- (ආ) ප්‍රමිති අංක 07 හි 69 වන ඡේදය ප්‍රකාරව වත්කමක ක්ෂය කිරීම ආරම්භ වන්නේ එය පාවිච්චි කිරීම සඳහා සූදානම් තත්ත්වයට ගෙන ආ දින සිට වුවද සමාලෝචිත වර්ෂයේදී මිලදී ගෙන තිබූ රු.16,570,504 ක් වටිනා ස්ථාවර වත්කම් සඳහා රු.2,501,216 ක් ක්ෂය කර නොතිබුණි.
- ආයතනය ආරම්භයේ සිට පැවති ක්ෂය ප්‍රතිපත්තිය වන්නේ සමාලෝචිත වර්ෂයේ ක්ෂය ගණනය නොකර සිටීම සහ විකුණන/ඉවත් කරන වර්ෂයේ ක්ෂය කිරීමයි. ඉදිරියේදී අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල තීරණයකින් මෙම ප්‍රතිපත්තිය වෙනස් කිරීමට බලාපොරොත්තු වන බව දන්වා සිටිමි.
- ප්‍රමිතිය ප්‍රකාරව වත්කම් ක්ෂය කිරීම කළ යුත්තේ එය ප්‍රයෝජනයට ගන්නා දිනයේ සිට බැවින් ඒ අනුව අදාළ ක්ෂයවීම් සිදුකළ යුතුය.
- (ඇ) ප්‍රමිත අංක 19 ප්‍රකාරව සේවක ප්‍රතිලාභ පාරිතෝෂිත ගණනය කිරීම සඳහා ආයු ගණක තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රමය (Actuarial Valuation Method) කාලානුරූපීව සිදු කළ යුතු වුවද 2018 දෙසැම්බර් 31 දිනට වූ පාරිතෝෂිත වෙන් කිරීම එවැනි ආයු ගණක තක්සේරුවක් සිදු කිරීමකින් තොරව රු.69,633,685 ක් මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල දක්වා තිබුණි.
- 1983 අංක 12 දරණ පාරිතෝෂිත ගෙවීම් පනතේ 02 වන පරිච්ඡේදයේ (2) 6ආ වගන්තිය අනුව ගෙවීම් සකස් කරන බැවින් ආයු ගණක තක්සේරු ක්‍රමය අනුගමනය නොකරන බව දන්වා සිටිමි.
- ප්‍රමිතිය ප්‍රකාරව සේවක පාරිතෝෂිත වෙන්කිරීම ආයුගණන තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රමය පදනම් කරගෙන සිදුකර මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල දැක්විය යුතුය.

1.5.2 ගිණුම්කරණ අඩුපාඩු

පහත සඳහන් ගිණුම්කරණ අඩුපාඩු නිරීක්ෂණය විය

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) සමාලෝචිත වර්ෂයේ ලැබිය යුතු භාණ්ඩාගාර බිල්පත් පොලී ආදායම රු.1,097,307 ක් වුවද මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල රු.949,085 ක් ලෙස දක්වා තිබීම හේතුවෙන් ලැබිය යුතු භාණ්ඩාගාර බිල්පත් පොලී ආදායම රු.148,222 ක් අඩුවෙන් දක්වා තිබුණි.	භාණ්ඩාගාර බිල්පත් පොලිය රු 148,22 කින් අඩුවෙන් දක්වා තිබීමේ වරද 2019 වර්ෂයේ ගිණුම් වලින් නිවැරදි කිරීමට කටයුතු කරන බව දන්වමි.	ලැබිය යුතු පොලී ආදායම නිවැරදිව ගණනය කර උපවිත පදනම මත ගිණුම් වල සටහන් කිරීමට පියවර ගත යුතුය.
(ආ) කන්තලේ ව්‍යාපෘතියට අදාළ නලළිං පොම්පාගාරය, උණුදිය ප්‍රතිකාර ඒකකයට විදුලිය ලබා ගැනීම, අලිවැට ඉදිකිරීම යන වත්කම් සඳහා දැරූ රු.8,080,336 ක ප්‍රාග්ධන වියදම් සමාලෝචිත වර්ෂයේ වත්කම් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල හෙලිදරව් කර නොතිබුණි.	කන්තලේ ව්‍යාපෘතිය යනු අමාත්‍යාංශ අරමුදල් යටතේ ක්‍රියාත්මකවන ව්‍යාපෘතියකි. මේ සඳහා දරණ සියලු මුදල් එම ව්‍යාපෘතියට සෘජුවම හර කරන බව දන්වා සිටිමි. ඒ අනුව මෙම වර්ෂයේදීද ව්‍යාපෘතියට අදාළ සියලුම වියදම් කන්තලේ ගිණුමට හර කර ඇත.	කන්තලේ ව්‍යාපෘතියට අදාළ ප්‍රාග්ධන වියදම් මගින් අත්පත් කරගත් වත්කම් ආයතනයට අයත් බැවින් එම වත්කම් ගිණුම් ගත කිරීමට කටයුතු කළ යුතුය.

1.7 නීති රීති, රෙගුලාසි සහ කළමනාකරණ තීරණ ආදියට අනුකූල නොවීම

නීති රීති, රෙගුලාසි සහ කළමනාකරණ තීරණ ආදියට අනුකූල නොවීම් පහත දැක්වේ.

නීති, රීති, රෙගුලාසි ආදියට යොමුව	අනුකූල නොවීම	කළමනාකාරීත්වයේ දැක්වීම	අදහස්	නිර්දේශය
<p>2017 අංක 24 දරණ දේශීය ආදායම් පණත (අ) 85 (i) (ආ) වන වගන්තිය</p>	<p>සේවා ගාස්තු සහ කොන්ත්‍රාත් ගෙවීම් වලින් ආයතනය විසින් අදාළ සේවාවට ගෙවනු ලබන මුදල මසකට රු.50,000 ඉක්මවන්නේ නම් ගෙවනු ලබන මුළු මුදල මත සියයට 5 ක රඳවා ගැනීමේ බද්දක් අයකර දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුව වෙත ප්‍රේෂණය කල යුතු වුවද ආයතනය විසින් තනි පුද්ගලයින් 34 දෙනෙකු සඳහා අවස්ථා 98 කදී ගෙවනු ලැබූ රු.29,566,590 ක් වන සේවා ගාස්තු හා කොන්ත්‍රාත් ගෙවීම් සඳහා වන රු.1,478,330 ක රඳවා ගැනීමේ බද්ද අඩුකර දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුව වෙත ප්‍රේෂණය කර නොතිබුණි.</p>	<p>සේවා ගාස්තු, කොන්ත්‍රාත් හා කුලී ගෙවීම් සඳහා රඳවා තබා ගැනීම් මත අයකල යුතු බදු දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුව වෙත 2019 වර්ෂයේ සිට අය කර ප්‍රේෂණය කිරීමට කටයුතු කරන බව දන්වා සිටිමි.</p>	<p>දේශීය ආදායම් පනතේ අදාළ වගන්තිය අනුව සේවා සහ කොන්ත්‍රාත් වලට අදාළ රඳවා ගැනීම් බද්ද ගණනය කර දේශීය ආදායම් කොමසාරිස් වෙත ප්‍රේෂණය කල යුතුය.</p>	
<p>(ආ) 84 (i) (අ) (i) වන වගන්තිය</p>	<p>කුලී ගෙවීම් මත සියයට 10 ක රඳවා ගැනීමේ බද්දක් අයකර දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුව වෙත ප්‍රේෂණය කල යුතු වුවද ආයතනය විසින් පුද්ගලයින් 04 දෙනෙකු සඳහා අවස්ථා 23 දී ගෙවනු ලැබූ රු.2,088,948 ක කුලී ගෙවීම් සඳහා වන රු.208,895 ක රඳවා ගැනීමේ බදු අඩුකර දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුව වෙත ප්‍රේෂණය කර නොතිබුණි.</p>	<p>සේවා ගාස්තු, කොන්ත්‍රාත් හා කුලී ගෙවීම් සඳහා රඳවා තබා ගැනීම් මත අයකල යුතු බදු දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුව වෙත 2019 වර්ෂයේ සිට අය කර ප්‍රේෂණය කිරීමට කටයුතු කරන බව දන්වා සිටිමි.</p>	<p>දේශීය ආදායම් පනතේ අදාළ වගන්තිය අනුව කුලී ගෙවීම් මත අය කල යුතු රඳවා ගැනීම් බද්ද ගණනය කර දේශීය ආදායම් කොමසාරිස් වෙත ප්‍රේෂණය කල යුතුය.</p>	

2 මූල්‍ය සමාලෝචනය

2.1 මූල්‍ය ප්‍රතිඵල

සමාලෝචිත වර්ෂයේ මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵලය රු.74,852,362 ක අලාභයක් වූ අතර ඊට අනුරූප ඉකුත් වර්ෂයේ අලාභය රු.79,402,411ක් විය. ඒ අනුව මූල්‍ය ප්‍රතිඵලයෙහි රු.4,550,049ක වර්ධනයක් නිරීක්ෂණය විය. මෙම වර්ධනයට රජයේ ප්‍රදාන වැඩිවීම ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වී තිබුණි.

2.2 අනුපාත විශ්ලේෂණය

ජංගම අනුපාතය ඉකුත් වර්ෂයේ සිට සමාලෝචිත වර්ෂය දක්වා 1:10 සිට 1:15 ලෙස ඉහළ ගොස් තිබූ අතර ක්ෂණික අනුපාතය 1: 9 සිට 1:13 දක්වා වැඩි වී තිබුණි.

3. මෙහෙයුම් සමාලෝචනය

3.1 කළමනාකරණ අකාර්යක්ෂමතා

විගණන නිරීක්ෂණය -----	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම -----	නිර්දේශය -----
<p>(අ) අවශ්‍යතාවය හඳුනා ගැනීමකින් තොරව 2007 සිට 2017 දක්වා මිලදී ගත් රු.4,473,021 වටිනා ගොඩනැගිලි අලුත්වැඩියා සහ නඩත්තු උපකරණ අයිතම 64 ක තොගයක් ගබඩාව තුළ නිෂ්කාර්යව තිබුණි.</p>	<p>ගොඩනැගිලි හා නඩත්තු උපකරණ තොග 2019 වර්ෂයේ භාවිතා කිරීම සඳහා යොදා ගන්නා බව දන්වමි.</p>	<p>අවශ්‍යතාවය නිසි පරිදි හඳුනා ගෙන මිලදී ගැනීමට කටයුතු කළ යුතු අතර එසේ මිලදී ගත් උපකරණ අදාල කාර්යය සඳහා කාර්යක්ෂමව භාවිතා කළ යුතුය.</p>
<p>(ආ) දේශීය උක් වගාව සඳහා උසස් වාණිජමය උක් ප්‍රභේද දියුණු කිරීම හා ඒ සඳහා පර්යේෂණ පැවැත්වීම උක් පර්යේෂණ ආයතනයේ ප්‍රධාන අරමුණක් වන අතර මෙහිදී හඳුන්වා දෙන නව උක් ප්‍රභේද වැඩි උක් ඵලදාවක් හා වැඩි සීනි ප්‍රමාණයක් ලබා දිය යුතු වේ. නමුත් 2011 සහ 2012 වර්ෂ වල හඳුන්වා දුන් උක් ප්‍රභේද වල සාමාන්‍ය උක් ඵලදාව හෙක්ටයාරයකට මෙ.ටො.142 ත් 160 ත් වුවද ආයතනය විසින් ලබා දුන් පර්යේෂණ වාර්තා අනුව 2017 වර්ෂයේදී හඳුන්වා දුන් උක් ප්‍රභේද 5 හි උක් ඵලදාව හෙක්ටයාරයකට මෙ.ටො.70 ත් 97 ත් අතර අඩු අගයක් ගෙන තිබුණු බැවින්</p>	<p>දේශීය උක් වගාව සඳහා 2017 වසරේදී හඳුන්වා දුන් උක් ප්‍රභේදයන්හි පැවති උක් ඵලදාවේ අගය, වර්ෂ 2010-2012 කාලය තුළ ලබාදුන් අස්වැන්නේ සාමාන්‍යයකි . මෙම අස්වැන්න සඳහා එම කාලය තුළ පැවති පරිසර සාධක ,පාංශු සාධක මෙන්ම ජෛවීය සාධකද බලපා ඇත.මෙය සෑම වසරකටම පොදු වූ නිශ්චිත අගයක් නොවන බව සඳහන් කළ යුතුය.ලබාදී ඇති අස්වැන්නේ සාමාන්‍යය සම්මත ප්‍රභේද හා සැසඳීමේදී එයට වඩා ඉහළ අගයක් ගත් බැවින් එම ප්‍රභේද නිර්දේශ කරන ලදී.තවද, මෙම ප්‍රභේද හිඟුරාණ ප්‍රදේශයේ හෙක්ටයාරයට මෙ.ටො.150-120 දක්වා උක් අස්වැන්නක් හා හෙක්ටයාරයට</p>	<p>උක් වගා කරන ගොඩබිම් ප්‍රදේශ වල පවතින පාරිසරික තත්ත්වයට යෝග්‍ය උක් ප්‍රභේද හඳුන්වා දීමට කටයුතු කළ යුතුය.</p>

පර්යේෂණ සඳහා දැරූ වියදම ඵලදායී නොවන බව නිරීක්ෂණය විය.

මෙ.ටො 13-9.ප්‍රමාණයක සීනි අස්වැන්නක් ලබාදී ඇත.එබැවින් මෙම ප්‍රභේද දේශීය උක් වගාව සඳහා නිර්දේශ කල අතර -2010 2012 වසරේ අනෙකුත් ප්‍රදේශවල පැවති පාරිසරික තත්වය අනුව මෙම අඩු අස්වැන්න ලබාදී ඇත.

(ඇ) සේවය හැර යාම හා ඉවත්ව යාම හේතුවෙන් 2016 වර්ෂයේ සිට අයවිය යුතු ආපදා ණය රු.126,986 ක් ඇපකරුවන්ගෙන් අයකර ගැනීමට හෝ නීතිමය කටයුතු කිරීමට ආයතනය විසින් කටයුතු කර නොතිබුණි.

සේවය අතහැර යාම සහ මිය යාම යන හේතු මත ණය පැහැර හැරීම් සිදුවී ඇති අතර ආයතනයේ පැවති ණය ගිවිසුම් අනුව පරිභාහිර පුද්ගලයන් ඇපකරුවන් ලෙස අත්සන් කර ඇති බැවින් ඇප කරුවන්ගෙන් අයකරගැනීමද ගැටළු සහිත විය. එම ණය කපා හැරීමට අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල අනුමැතිය ලබා ගැනීමට කටයුතු කරන බව දන්වා සිටිමි.

සේවකයින් ගෙන් අයවිය යුතු ණය මුදල් නියමිත පරිදි අයකර ගැනීමට කළමනාකරණය කටයුතු කල යුතුය.

(ඈ) 1981 අංක 75 දරණ උක් පර්යේෂණ පනතේ 18 වන වගන්තිය ප්‍රකාරව දේශීය සීනි නිෂ්පාදන ආයතන විසින් නිෂ්පාදිත සීනි ප්‍රමාණය මත සෙස් බද්දක් ආයතනය විසින් අයකරනු ලබන අතර සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානයට සෙවනගල, පැලවත්ත හා ගල්ඔය සීනි කර්මාන්තයන්ගෙන් අය විය යුතුව තිබුණු පිළිවෙලින් රු.1,479,900 ක් රු.7,417,390, ක් සහ රු.7,217,360 ක් සෙස් බද්ද අය කිරීමට කටයුතු කර නොතිබුණි.

දේශීය සෙස් බදු මත අයවිය යුතු මුදල් සඳහා ගල්ඔය සහ පැලවත්ත සමාගම් වෙත අදාල ලිපි ලේඛණ යවා ඇති බව සඳහන් කරමි.ඒ අනුව ගල්ඔය සමාගම රු.6,382,545 ක් හා පැලවත්ත සමාගම රු 4,653,130. ගෙවිය යුතු වේ.

උක් පර්යේෂණ පනතේ විධිවිධාන අනුව අදාල මුදල් අයකර ගැනීමේ කටයුතු කල යුතුය. ඒ සඳහා අමාත්‍යාංශ මට්ටමින් කටයුතු කිරීම වැදගත් වේ.

(ඉ) ආයතනය පිහිටුවා වසර 31 ක කාලය තුළ හඳුන්වා දී තිබූ උක් ප්‍රභේද වලින් වැඩිම උක් ඵලදාවක් සහ එහි අන්තර්ගත සීනි ප්‍රමාණය වැඩිම උක් ප්‍රභේද වන්නේ 2011 සහ 2012 වර්ෂ වල හඳුන්වා දුන් SL 954443 , SL 954430 හා SL 954033 දරණ උක් ප්‍රභේදයි. මෙම උක් ප්‍රභේද වල සාමාන්‍ය උක් ඵලදාව හෙක්ටයාරයකට මෙ.ටො.142 ත් 160 ත් වන අතර එහි අන්තර්ගත සීනි ප්‍රමාණය

2012 -2016 වර්ෂය දක්වා උක් ප්‍රභේද ප්‍රවර්ධනය සම්බන්ධයෙන් උක් ගොවීන් හා ක්ෂේත්‍ර නිලධාරීන් දැනුවත් කිරීම සිදු කර ඇත. 2014 සිට ආරම්භ කළ උක් අස්වැන්නේ ගුණාත්මය ඉහළ නැංවීම සම්බන්ධ ව්‍යාපෘති යටතේ සීනි අස්වැන්න වැඩි කිරීම සඳහා වාර්ෂික පුහුණු සැසි -20 25අතර ප්‍රමාණයක් නිලධාරීන් සහ ගොවීන් සඳහා පවත්වන ලදී. නමුත් පසුගිය කාලය තුල උක් නෙලීම සඳහා කම්කරුවන් හිගවීම,

වැඩි ඵලදාවක් සහ වැඩි සීනි ප්‍රතිගහනයක් ලබා දෙන උක් ප්‍රභේද තවදුරටත් හඳුන්වා දී ඒවා ගොවීන් අතර ව්‍යාප්ත කිරීම සඳහා අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය.

හෙක්ටයාරයකට මෙ.ටො 17ක් 19ක් වුවද හඳුන්වා දී ඇති උක් ප්‍රභේද සඳහා ගොවි මහතන්ගේ පවතින ආකල්ප , රෝග සහ පළිබෝධ වලට ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව අඩුවීම, හඳුන්වා දුන් උක් ප්‍රභේද ගොවීන්ට හා කර්මාන්තය තුළට ප්‍රමාණවත් පරිදි ව්‍යාප්ත නොවීම හේතුවෙන් මෙම උක් ප්‍රභේදයන් හෙක්ටයාර් 16.5 ක් වැනි කුඩා භූමි ප්‍රමාණයකට සීමා වී තිබුණි.

උක් ප්‍රභේද වල නිරි වගාවන්හි උක්දඩු සිහින්වීම නිසා අස්වනු නෙලීමේදී කම්කරුවන් සපයා ගැනීමේදී සිදුවන අපහසුතා ආදී ගැටළු හේතුවෙන් ගොවීන් එම ප්‍රභේද වගාවන් සඳහා තෝරා ගැනීම අඩු විය.

3.2 මතභේදයට තුඩුදෙන ගනුදෙනු

විගණන නිරීක්ෂණය

16 දෙසැම්බර් මස රු.1,759,500 ක වියදමක් දරා සවිකරන ලද සී.සී.ටී.වී කැමරා පද්ධතියෙන් අපේක්ෂිත මූලික අරමුණක් වන දර්ශන පටිපත වීමේ දිනය හා වෙලාව වෙනස්වීමේ දෝෂය නිවැරදි කර නොතිබියදී කොන්ත්‍රාත් ගිවිසුමේ අංක 2.01 ට අනුව රඳවා තබා ගන්නා ලද රු.175,950 ක මුදල වගකීම් කාලය අවසන් වීමට පෙර නිදහස් කර තිබුණි.

කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම

රු.1,759,500 ක වියදම මෙම දෝෂ තත්වය වාර්තා නොවූ බැවින් රඳවා ගැනීමේ ගාස්තු නිදහස් කිරීමට කටයුතු කරන ලදී. කැමරා පද්ධතියේ අදාළ දෝෂය පවතින දර්ශන පටිගත කිරීමේ යන්ත්‍රය (NVR UNIT) වෙනුවට ගාස්තු අයකිරීමකින් තොරව නව යන්ත්‍ර යොදවන බවට ස්ථිරිස් ලංකා ආයතනයේ කළමනාකරණ අධ්‍යක්ෂ එකඟතාවය පළ කරන ලදී. ඒ අනුව ඉදිරියේදී එම දෝෂ තත්වය නිවැරදි කිරීමට කටයුතු කරනු ඇත.

නිර්දේශය

වගකීම් කාලය තුළදී වාර්තා වී තිබූ දෝෂ සහ අඩුපාඩු නිවැරදි කිරීමට හෝ රු.175,950 ක මුදල් නිදහස් නොකිරීමට කටයුතු කල යුතුය.

3.3 වාහන සංචිතය කළමනාකරණය

විගණන නිරීක්ෂණය

ආයතනය සතු බස් රථයක් අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල සාමාජිකයකුගේ පුද්ගලික අවශ්‍යතාවයකට අවිධිමත් ලෙස පරිහරණය සඳහා නිදහස් කර තිබුණි.

කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම

උක් පර්යේෂණ ආයතනයේ සභාපතිවරයෙකු ලෙස වසර 1994 සිට 2002 දක්වා ද 2015 ජනවාරි මස සිට සැප්තැම්බර් මස දක්වාද සේවය කළ හා වර්තමානයේ පාලක මණ්ඩලයේ සාමාජිකයෙකු වී සිටින මෙම ඉල්ලීම් සිදුකළ අතර ඒ අනුව ඔහු ආයතනයේ සේවකයෙකු හෝ බාහිර පුද්ගලයෙකු නොවන බව දැන්වීමට කැමැත්තෙහි. කෙසේ වෙතත් ආයතනයේ දීර්ඝ කාලයක් සභාපතිවරයෙකු ලෙස කටයුතු කළ පුද්ගලයෙකු බැවින් හා වර්තමාන පාලක මණ්ඩලයේ සාමාජිකයෙකු වන බැවින් ඔහු ආයතනයට විශේෂ පුද්ගලයෙකු සේ සලකා ඉන්ධන පිරිවැය ලබා ගැනීමේ පදනම මත බස් රථය ලබා දීමට කටයුතු කරන ලදී.

නිර්දේශය

ආයතනය සතු රජයේ වාහන ආයතනයේ අරමුණු සඳහා භාවිතා කල යුතුය.